

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé nedbalostní trestné činy proti životu a zdraví v silničním provozu pohledem Nejvyššího soudu

Individuální automobilová doprava dává sice svobodu těm, kteří ji využívají, odvrácenou stranou tohoto způsobu dopravy je však mimo jiné riziko dopravní nehody. K dopravní nehodě může dojít v okamžiku, s následky se však viník bude muset někdy vypořádávat dlouhou dobu. Mezi tyto následky může patřit obvinění ze spáchání některého z nedbalostních trestných činů proti životu nebo proti zdraví.

Těmito trestnými činy jsou usmrcení z nedbalosti (§ 143 TZ), těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 TZ) a ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 TZ). K posouzení, zda byla naplněna skutková podstata těchto trestných činů, je pak třeba mj. konzultovat ještě legální definici nedbalosti (§ 16 TZ) a legální definice ublížení na zdraví a těžké újmy na zdraví podle § 122 TZ.

Stručně k základním skutkovým podstatám

Základní skutková podstata prvních dvou výše jmenovaných trestných činů není formulována příliš komplikovaně. Trestného činu usmrcení z nedbalosti se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, trestného činu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví. O něco komplikovanější je už základní skutková podstata trestného činu ublížení na zdraví z nedbalosti. Podle ustanovení § 148 odst. 1 TZ se jí dopustí ten, kdo „*jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší **důležitou povinnost** vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.*“ Komplikace totiž může nastat právě s určením, kdy se jedná o „důležitou povinnost“. Problém je pak o to palčivější, že se stejným pojmem pracují i výše uvedené dva trestné činy ve svých kvalifikovaných skutkových podstatách.

Důležitá povinnost

Porušení důležité povinnosti se táhne skutkovými podstatami nedbalostních trestných činů proti životu a proti zdraví jako červená nit a je také nejvíce problematické. Zásadní rozdíl mezi zde probíranými trestnými činy je pak v tom, že zatímco v případě usmrcení z nedbalosti a těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti pracuje TZ s porušením důležité povinnosti až v rámci kvalifikované skutkové podstaty a ke spáchání těchto nedbalostních trestných činů není tedy nutně potřeba, v případě nedbalostního ublížení na zdraví je nezbytně nutné, aby k němu došlo v důsledku porušení důležité povinnosti.

Kritérium, podle něhož by se měřila „důležitost“ povinnosti, nejen že není definováno, ale důležitost určité povinnosti se může dokonce lišit případ od případu. Podle Nejvyššího soudu [1] „*za porušení důležité povinnosti není možno mechanicky považovat porušení jakékoliv povinnosti vyplývající z povolání, postavení, funkce nebo ze zákona, nýbrž jen porušení takové povinnosti, jejíž porušení má za dané situace zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, resp. kdy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku (srov. např. č. 11/1964 Sb. rozh. tr.)*.“ Nejvyšší soud pak dodává, že výčet důležitých povinností řidiče není možný, protože význam porušení některé

z řídicových povinností je přímo závislý na konkrétní dopravní situaci. Přitom je třeba zohlednit mj. sílu, rychlost, váhu a velikost motorového vozidla. Pojem důležité povinnosti je pak jedním z těch, při jejichž osvětlení si autoři rádi vypomáhají existující judikaturou. Nejinak se k problému postavil Nejvyšší soud v odůvodnění již zde citovaného rozsudku, když uvedl bohatou starší judikaturu, která k tomuto problému již existuje. K porušení důležité povinnosti došlo podle názoru NS ve starších případech např. při:

- řízení vozidla pod vlivem požitého alkoholu
- nepřiměřeně rychlé jízdě v zatáčce, v důsledku čehož se vozidlo dostalo do protisměru
- nesledování technického stavu vozidla, zejména účinnosti brzd, o nichž řidič věděl, že řádně nefungují
- jízdě se zašpiněnými reflektory a znečištěným čelním sklem za snížené viditelnosti
- bezohledné jízdě řidiče vůči chodcům
- jízdě hrubě nepřiměřenou rychlostí kolem nástupního ostrůvku, na němž se nacházelo více lidí

V rozsudku, který je zde citován [2], šlo potom o případ, kdy řidič vozidla Škoda Fabia nezastavil před přechodem pro chodce, ačkoli tak již v jeho směru učinil řidič vozidla Jeep Cherokee a řidič vozidla VW Passat zastavil rovněž v protisměru. V důsledku toho srazil řidič Fabie chodkyni, která přecházela z pravé strany vozovky na levou z pohledu řidiče Fabie (směr jejího pohybu je důležitý, jelikož nemohla přijíždějící vozidlo patrně kvůli vyšší karoserii vozu Jeep vidět). V důsledku srážky utrpěla chodkyně vážná zranění a jednání řidiče Fabie bylo proto posouzeno jako těžké ublížení na zdraví podle § 147 odst. 1, 2 TZ. Odvolací soud sice neshledal, že by se řidič tohoto trestného činu dopustil ve druhém odstavci, Nejvyšší soud mu však toto vytkl, jelikož spatřoval v jednání řidiče Fabie naplnění skutkové podstaty kvalifikované, jelikož došlo k porušení důležité povinnosti. Nejvyšší soud rovněž neshledal, že by chodkyně celou situaci spoluzavinila, protože se podle výpovědí svědků před vstupem do vozovky rozhlédla a protože jí navíc už dalo přednost vozidlo Jeep, měla za to, že může vozovku bezpečně přejít. Navíc jí nelze vytýkat, že se nepřesvědčila, zda může pokračovat do levého jízdního pruhu, kterým přijížděl řidič Fabie, jelikož by se musela ve vozovce zastavit a to jí zákon o provozu na pozemních komunikacích vysloveně zakazuje. Přes vozidlo Jeep pak nemohla podle názoru znalce v okamžiku vstupu do vozovky blížící se Fabii vidět.

V jiném svém rozhodnutí [3] pak dal Nejvyšší soud za pravdu státnímu zástupci v tom, že nedání přednosti v jízdě vede téměř vždy k reálnému nebezpečí střetu vozidel. Z toho lze tedy dovodit, že nedání přednosti v jízdě bude téměř vždy představovat porušení důležité povinnosti, tak jak ho chápe Nejvyšší soud. Oproti tomu v případě překročení rychlosti k takovému nebezpečí nutně nedochází, k tomu je totiž potřeba dalších faktorů, jako je přítomnost jiných účastníků silničního provozu, přehlednost daného úseku, hustota provozu, viditelnost atd.

Hrubé porušení předpisů v dopravě a kvalifikované skutkové podstaty

Kromě porušení důležité povinnosti pak trestní zákoník pracuje u zde probíraných trestných činů v jejich kvalifikovaných skutkových podstatách rovněž s pojmem „hrubé porušení zákonů o bezpečnosti dopravy“. Takovéto hrubé porušení dopravních předpisů, které vedlo k ublížení na zdraví více osob, nebo usmrcení alespoň jedné osoby pak považuje trestní zákoník za ty nejzávažnější nedbalostní trestné činy a postihuje je v posledních odstavcích. I zde může vyvstat problém s určením, kdy došlo k porušení dopravních předpisů požadované intenzity.

Nejvyššímu soudu byl např. předložen případ [4] nehody, ke které došlo tak, že řidič vozidla Škoda Fabia předjížděl v zimním období kamion s návěsem na „dvojitě plně čáře“. Bohužel se nestačil včas vrátit do svého pruhu a v okamžiku, kdy ještě zasahoval asi 0,6 metru do protisměru, se střetl s vozidlem Ford Transit, který dostal smyk a narazil čelně do kamionu, který jel ve stejném směru jako řidič Fabie. Řidič Tranzitu zahynul a s ním bohužel i jeho sedm spolucestujících. Jak vyšlo později

najevo, cestující v Tranzitu nebyli připoutáni bezpečnostními pásy, Tranzit rovněž nejel úplně při pravém okraji vozovky. I když se řidič Fabie opakovaně hájil tím, že zákon o bezpečnosti dopravy hrubě neporušil, Nejvyšší soud se ztotožnil s názorem soudů nižší instance, které chování řidiče takto posoudili. Nejvyšší soud nadto poznamenal, že porušení předpisů o předjíždění je častou příčinou tragických dopravních nehod. Pokud řidič v daném případě předjížděl „na dvojitě plné čáře“, v zimním období a ve večerních hodinách, je třeba považovat jeho chování za hazardérství a vážené nerespektování pravidel silničního provozu, nehledě na ustanovení § 4 zákona o provozu na pozemních komunikacích, které ukládá řidičům, aby se chovali ohleduplně a neohrožovali životy a zdraví jiných. Řidič Fabie tedy porušil zákon o bezpečnosti dopravy „hrubě“. K hrubému porušení předpisů dojde podle Nejvyššího soudu v této souvislosti obecně tehdy, pokud jde „o takové porušení ..., která má za dané situace zpravidla za následek možnost způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti více osob, tedy vyvolává reálné nebezpečí, že dojde k následku předpokládanému v ustanovení § 224 odst. 3 tr. zák., neboť se jednalo o porušení více různých norem příslušného dopravního předpisu majících základní význam pro bezpečnost dopravy (k tomu viz č. [13/1972 Sb. rozh. tr.](#)).“

JUDr. Jiří Lojda, LL.M. EUR., Ph.D.

[1],[2] usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. srpna 2011, sp. zn. 6 Tdo 523/2011

[3] usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. srpna 2011, sp. zn. 3 Tdo 857/2011

[4] usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2010, sp. zn. 8 Tdo 944/2010

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)